

УДК 330.14:005.591

П. К. Бечко,

к. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, УНУС

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0928-4778>

О. А. Непочатенко,

к. е. н., доцент, доцент кафедри підприємництва та бізнес-технологій, УНУС

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5049-983X>

С. А. Пташник,

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, УНУС

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1470-9753>

О. А. Гавриленко,

здобувач третього освітньо-наукового рівня вищої освіти (доктор філософії), УНУС

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-6938-3824>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.5.78

ІНТЕГРАЦІЯ ВІТЧИЗНЯНОГО КРЕДИТНОГО РИНКУ У СВІТОВИЙ

P. Bechko,

PhD in Economics, Professor, Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, UNUS

O. Nepochatenko,

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of entrepreneurship and business technologies, UNUS

S. Ptashnyk,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, UNUS

O. Havrylenko,

Postgraduate student, UNUS

INTEGRATION OF THE DOMESTIC CREDIT MARKET INTO THE WORLD

У статті наведено характеристику розвитку вітчизняного кредитного ринку. Досліджуються операції вітчизняних банків із нерезидентами, виявлена тенденція до зростання значимості міжнародних кредитних операцій для вітчизняних банків. З аналізу окремих сегментів вітчизняного ринку виявляється неоднорідність інтеграційних процесів вітчизняному кредитному ринку. Дослідження полягає в аналізі та оцінці сучасного стану інтеграції вітчизняного кредитного ринку у світовий в контексті сталого розвитку сільського господарства. Основний акцент зроблено на дослідженні можливостей та механізмів інтеграції вітчизняного кредитного ринку у світовий на основі розроблених методичних підходів. Проведений аналіз дає підстави для таких висновків: що вітчизняні банки поступово нарощують обсяг активних та пасивних операцій на світовому кредитному ринку. Угоди з нерезидентами характеризуються специфічними особливостями, найважливішими є переважання довгострокових валютних операцій (на всіх сегментах ринку, крім сегмента операцій з фізичними особами).

The article describes the development of the domestic credit market. The transactions of domestic banks with non-residents are investigated, and a tendency towards the growing importance of international credit operations for domestic banks is revealed. The analysis of individual segments of the domestic market reveals the heterogeneity of integration processes in the domestic credit market. The research consists in the analysis and assessment of the current state of integration of the domestic credit market into the global one in the context of sustainable development of agriculture. The main emphasis is placed on researching the possibilities and mechanisms of integration of the domestic credit market into the global one based on the developed methodical approaches.

The research methodology is based on the analytical method, which makes it possible to analyze domestic and foreign sources using systematic analysis. General theoretical methods of generalization were used to formulate conclusions, structural analysis and classification.

The purpose of the article is to analyze and evaluate the current state of integration of the domestic credit market into the global one in the context of sustainable development of agriculture. The main emphasis is placed on researching the possibilities and mechanisms of integration of the domestic credit market into the global one on the basis of the developed methodical approaches.

The conducted analysis gives grounds for the following conclusions: A characteristic feature of the development of the domestic credit market in recent years is the gradual convergence of its segments (the consumer credit market, the enterprise credit market, and the interbank credit market). This is manifested in the convergence of interest rates for operations in various market segments and the general trend towards an increase in the share of long-term loans. Domestic banks are gradually increasing the volume of active and passive operations on the global credit market. Agreements with non-residents are characterized by specific features, the most important being the predominance of long-term foreign exchange transactions (in all market segments, except the segment of transactions with individuals). The growing dependence of domestic banks on external sources of financing is a serious source of liquidity risk. However, due to the predominance of long-term loans in the total volume of funds raised on the foreign market, this risk is limited.

Ключові слова: банк, кредит, зовнішній борг, міжнародний рух капіталу, фінансовий ринок, фінансова глобалізація.

Key words: bank, credit, foreign debt, international movement of capital, financial market, financial globalization.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Кредитні відносини, тобто відносини, пов'язані з наданням фінансових ресурсів на умовах терміновості, повернення та платності, у багатьох національних економіках характеризуються тими чи іншими специфічними особливостями. Кредитний ринок відіграє особливу роль у функціонуванні вітчизняного фінансового сектора та національної економіки в цілому. Зміна обсягів кредитування та кредитних ставок тією чи іншою мірою впливає на всі сегменти національної економіки. Інтеграція вітчизняної економіки, що поглиблюється, у світову, зокрема вихід вітчизняних банків на світовий фінансовий ринок, є важливим чинником розвитку вітчизняної банківської системи. Фінансова інтеграція дає змогу диверсифікувати активи вітчизняних банків та отримати доступ до нових джерел фінансових ресурсів. В той же час, розширення зовнішніх зв'язків вітчизняних банків слугує джерелом фінансових потоків. Названі обставини визначають актуальність та гостроту поставленої проблеми інтеграції вітчизняного ринку у світовий. З огляду на вище вказане, у функціонуванні вітчизняного фінансового сектора та національної економіки в цілому, особливу роль відіграє кредитний ринок загалом, оскільки є важливим чинником розвитку вітчизняної банківської системи.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Окремі аспекти цієї проблеми неодноразово досліджувалися у роботах вітчизняних та зарубіжних авторів. Аналіз опублікованих досліджень даної проблеми дає змогу виявити три основні напрями її аналізу. До першого напрямку належать дослідження окремих сегментів вітчизняного кредитного ринку [9; 12]. Ці дослідження значною мірою мають практичний характер, оскільки спрямовані на розробку фінансової політики банку та заходів державної підтримки того чи іншого сегмента ринку. Операції вітчизняних банків на зовнішніх ринках аналізуються лише як джерело коштів на фінансування кредитних операцій на ринку.

Другий напрям, пов'язаний з аналізом вітчизняного банківського сектора або фінансового ринку в цілому [5; 6; 8; 10]. Кредитний ринок у цих дослідженнях аналізується як елемент вітчизняного фінансового сектора, причому внутрішня структура ринку майже аналізується.

До третього напрямку слід віднести дослідження, предметом яких є макроекономічні процеси [1; 2; 14]. Ці роботи аналізують міжнародний рух капіталу та процеси кредитної експансії у національній економіці як окремі складові складного макроекономічного механізму. Конкретні форми кредитної експансії і канали

руху капіталу цих дослідженнях, зазвичай, не аналізуються.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета полягає в аналізі та оцінці сучасного стану інтеграції вітчизняного кредитного ринку у світовий в контексті сталого розвитку сільського господарства. Основний акцент зроблено на дослідженні можливостей та механізмів інтеграції вітчизняного кредитного ринку у світовий на основі розроблених методичних підходів. Методика досліджень базується на аналітичному методі, що дає змогу аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела, використовуючи системний аналіз. Загальнотеретичні методи узагальнення використовувалися для формулювання висновків, структурного аналізу та класифікації.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

При дослідженні вітчизняного кредитного ринку та банківської системи за сучасних умов практично не аналізуються такі аспекти поставленої проблеми, як внутрішня структура вітчизняного кредитного ринку, тенденції її зміни та вплив фінансової інтеграції на неї. Цю проблему досліджували автори [3], в той же час, результати цих досліджень не відображають суттєвих змін, що відбулися у вітчизняному фінансовому секторі останніми роками, особливо за умов військового стану.

Кредитні відносини, щодо надання фінансових ресурсів базуються на таких принципах як терміновість, повернення та платність, у чисельних національних економік мають свої особливості та специфіку. Результати дослідження свідчать, що в практичній діяльності операції з надання кредитів є прерогативою виключно банків та небанківських кредитних установ. Операції з надання коштів іншими категоріями економічних суб'єктів у вітчизняному законодавстві трактуються як позика. Угоди позики відрізняються від кредитних договорів порядком укладання, виконання та оподаткування, а також судового врегулювання спорів щодо таких угод. Тому під кредитами розуміються лише угоди, у яких джерелом коштів є банк чи кредитна установа, зокрема міжбанківські кредити.

Кредитний ринок (тобто система взаємозв'язків між учасниками кредитних угод, які прагнуть оптимізації своїх фінансових результатів) є одним із ключових сегментів вітчизняного фінансового сектора в цілому. З початку 2024 р. український бізнес отримав 24 746

пільгових кредитів за програмою "Доступні кредити 5-7-9%" на загальну суму 93,1 мільярда.

На вітчизняному кредитному ринку варто акцентувати увагу на окремі сегменти, що відрізняються позичальниками (фізичні особи, небанківські установи, банки), терміном операцій (короткострокові до 1 року, довгострокові — понад 1 рік), валютою кредиту (гривневі та валютні), що дає змогу виокремити ряд сегментів вітчизняного кредитного ринку (табл. 1). В Україні банківська система є основним каналом перерозподілу фінансових ресурсів. Незважаючи на інтенсивний розвиток вітчизняного фондового ринку за 2023 р., обсяг виданих вітчизняними банками кредитів становив 1024852 млн грн. В той же час, у 2024 році уряд залучив від продажу ОВДП на аукціонах майже 640 млрд грн, а загалом упродовж воєнного стану — майже 1 458 млрд грн в еквіваленті. В залежності від ринку розміщення державні облігації поділяються на: облігації внутрішніх державних позик України (ОВДП); облігації зовнішніх державних позик України (ОЗДП); цільові державні облігації України. Наведені в (табл. 1) дані свідчать про зменшення обсягу виданих кредитів станом на 01.01.2024 р. в порівнянні з 01.01.2019 р. на 8,4 відсоткових пункти, а порівняно з 01.01.2023 р. на 1,0 відсоткових пункти. За досліджуваний період суттєво скоротилася частка кредитів у ВВП. Якщо станом на 01.01.2019 р. частка кредитів у ВВП складала 28,14 %, то станом на 01.01.2024 р. на 12,47 відсоткових пунктів менше. Видача банківських кредитів за досліджуваний період здійснювалася на тлі зростання облікової ставки НБУ. Станом на 01.01.2019 р. облікова ставка НБУ становила 13,5 %, станом на 01.01.2023 р. -25,0%, а станом на 01.01.2024 р. 15,0 %. Зростання облікової ставки НБУ є причиною зменшення обсягів кредитування суб'єктів господарювання станом на 01.01.2024 р. в порівнянні з 01.01.2019 р. на 14,7 відсоткових пункти. Структура вітчизняного кредитного ринку, що склалася до кінця 2023 р., є наслідком тривалої еволюції. Протягом останніх років вітчизняний кредитний ринок зазнав істотних змін.

Найважливішим чинником кредитної експансії вітчизняних банків аналізованому періоді стало розширення кредитування фізичних осіб. За 2019—2024 рр. обсяг кредитів, виданих фізичним особам, збільшився на 6 %. Внаслідок військових дій кредитування суб'єктів господарювання станом на 01.01.2024 р. в порівнянні 01.01.2019 р. скоротилося на 14,73 %.

Таблиця 1. Обсяги кредитування банками України за період 2019–2023 рр. [3, 6, 7]

Дата	Надані кредити, млн грн	Частка кредитів у ВВП, %	Кредити суб'єктам господарювання, млн грн	Кредити фізичним особам, млн грн	Облікова ставка НБУ, %
на 01.01.2019	1118618	28,14	919 054	196 634	13,5
на 01.01.2020	1033539	24,64	822 020	206 761	11,0
Відхилення 2020/2019	-8 %	-12,44%	-11 %	5 %	-2,5
на 01.01.2021	963 664	17,65	752 503	199 556	9,0
Відхилення 2021/2020	-7 %	5,21%	-8 %	-3 %	-2,0
на 01.01.2022	1065347	20,52	795 513	242 633	10,0
Відхилення 2022/2021	11 %	2,87	6 %	22 %	1,0
на 01.01.2023	1036129	19,95	801 327	209 944	25,0
Відхилення 2023/2022	-3 %	-0,57	1 %	-13 %	15,0
на 01.01.2024	1024852	15,67	783 864	222 590	15,0
Відхилення 2024/2023	-1 %	-4,28	-2 %	6 %	-10,0

Джерело: сформовано авторами на основі [11].

Ці сегменти істотно різняться за обсягами, терміновістю операцій та рівнем ставок, що визначає специфіку цих сегментів та характер їх впливу на кон'юнктуру вітчизняного фінансового ринку та стан національної економіки в цілому. Особливості окремих сегментів кредитного ринку зумовлені, насамперед, специфікою позичальників. Так, фізичні особи на кредитному ринку виступають як позичальники за короткостроковими споживчими кредитами (як правило, незабезпеченими) і довгостроковими іпотечними кредитами (забезпеченими заставою нерухомості). За досліджуваний період внаслідок високого рівня кредитного ризику за операціями з фізичними особами, зростання трансакційних витрат за невеликими угодами сегмент кредитів фізичним особам характеризується найвищим рівнем ставок.

Сегмент кредитів небанківським установам є найбільшим сегментом вітчизняного кредитного ринку. Він менш однорідний за складом позичальників, серед яких присутні промислові, торгові, фінансові, сервісні компанії, а також некомерційні організації. До цього сегменту віднесено також кредити індивідуальним підприємцям, за своєю економічною природою подібні до кредитів небанківським установам. Мотивація позичальників в цьому сегменті ринку дуже різноманітна. Небанківські організації залучають кошти покриття розривів у ліквідності ("bridging loans"), поповнення оборотного капіталу, придбання основних засобів, інвестицій у капітал інших підприємств, укладають факторингові і лізингові угоди. Високий рівень неоднорідності портфеля кредитів небанківським установам не дає змогу виявити

специфічні особливості даного сегмента кредитного ринку.

Ринок міжбанківських кредитів (МБК) займає особливе місце у структурі кредитного ринку. МБК використовуються, зокрема, для управління поточною ліквідністю учасників ринку. У цьому сегменті переважають надкороткострокові операції (в останні роки частка одинденних кредитів у загальному обсязі виданих міжбанківських кредитів, зазвичай, перевищувала 50 %). Домінування над короткостроковими операціями зумовлює крайню волатильність ставок за міжбанківськими кредитами проти ставок за кредитами іншим категоріям позичальникам. Локальні коливання обсягів ліквідних коштів банків, об'ємні операції (наприклад, аукціони з первинного розміщення облігацій, розміщення акцій, здійснення податкових платежів), зміни короткострокових курсових очікувань впливають на динаміку ставок над ринком МБК. При цьому середній рівень ставок по МБК є найменшим на всьому кредитному ринку, що зумовлено як високою кредитною якістю основних позичальників, так і переважанням кредитів на найменший термін.

Дестабілізація світового фінансового ринку наприкінці 2007 та 2008 рр. суттєво вплинула на вітчизняний кредитний ринок, але не призвела до якісної зміни тенденцій, що склалися в попередній період. Темпи зростання обсягів кредитного ринку дещо сповільнилися. В умовах дефіциту ліквідності та середньострокової невизначеності кон'юнктури світового та вітчизняного фінансового ринків банки активізували операції з розміщення міжбанківських кредитів, частка яких у загальних обсягах

Таблиця 2. Кількісні показники щодо учасників платіжного ринку станом на 31 грудня 2023 року

Показник	Кількість
Кількість міжнародних платіжних систем, створених нерезидентами, із них:	16
карткові	6
переказ коштів	10
Кількість платіжних систем, створених резидентами, із них:	21
Небанківські	14
банківські	5
державні	2
Кількість платіжних систем, що були зареєстровані протягом 2023 року, із них:	0
платіжні системи, створені резидентами	0
міжнародні платіжні системи, створені нерезидентами	0
Кількість платіжних систем, реєстрація яких була скасована протягом 2023 року, із них:	17
платіжні системи, створені резидентами	17
Кількість технологічних операторів платіжних послуг	35
Кількість технологічних операторів платіжних послуг, що були зареєстровані протягом 2023 року	3
Кількість технологічних операторів платіжних послуг, реєстрація яких була скасована протягом 2023 року	3

Джерело: сформовано авторами на основі [11].

вітчизняного кредитного ринку зросла з 10,2 % на початок року до 10,9 % на 01.09.2008.[13]/

Проте, в сегментах операцій із кредитування населення та підприємств продовжувалося зростання частки довгострокових кредитів, хоча темпи цього зростання дещо сповільнилися порівняно з попереднім періодом. Зміни зазнали як об'ємні, а й цінові характеристики основних сегментів вітчизняного кредитного ринку. Удосконалення інструментів вітчизняної банківської системи з управління ліквідністю кредитних організацій, поліпшення фінансового стану вітчизняних банків, і навіть розвиток організаційно-технічної інфраструктури міжбанківського кредитного ринку сприяло істотному зниженню волатильності ставок міжбанківського кредитного ринку. У 2019—2020 рр. сприяло деякому підвищенню ставок за короткостроковими гривневим депозитах

У сегментах кредитів фізичним особам та небанківським установам в 2022—2024 рр. спостерігалось поступове зниження ставок. цим кредитам, завдяки військових дій в Україні.

Кредитні та депозитні операції вітчизняних банків з нерезидентами характеризуються низкою особливостей, зумовлених специфікою іноземних контрагентів вітчизняних банків. На всіх сегментах ринку нерезиденти більш активно здійснюють угоди з валютними кредитами та депозитами. Це може бути пов'язано як з мінімізацією нерезидентами своїх курсових ризиків, і їх прагненням зменшити трансакційні

витрати, пов'язані з операціями в рублях (табл. 2).

Операції вітчизняних банків із банками-нерезидентами носять переважно довгостроковий характер. За рахунок операцій з нерезидентами формується понад 90% загального обсягу залучених вітчизняними банками довгострокових МБК (зокрема понад 85% обсягу довгострокових гривневих МБК) і понад 75% загального обсягу розміщених вітчизняними банками довгострокових МБК [12].

Переважна більшість нерезидентів у сегменті довгострокових МБК може бути обумовлено двома чинниками. По-перше, здійснення угоди з банком-нерезидентом передбачає додаткові трансакційні витрати (Витрати на конверсію валют, експлуатацію міжнародних комунікаційних систем, встановлення кореспондентських відносин з іноземними банками тощо.) у порівнянні з укладанням угоди з вітчизняним банком. Дохід від розміщення короткострокових міжбанківських кредитів на світовому ринку, або додаткова вигода від залучення короткострокових МБК за нижчою ставкою, який завжди компенсує ці витрати. По-друге, вітчизняний ринок загалом характеризується обмеженим розвитком сегмента довгострокових активів та пасивів. Тому високонадійні банки-нерезиденти, що мають значні довгострокові пасиви, мають конкурентні переваги цьому сегменті вітчизняного ринку.

Таблиця 3. Зовнішній державний та гарантований державою борг України з 2011 по 2024 рр. (млн дол. США)

Період	сукупний борг	приріст, %	державний борг	приріст, %	гарантований борг	приріст, %
на 31.12.2011	37 474,5		24 507,1		12 967,5	
на 31.12.2012	38 658,8	3.16%	26 137,7	6.65%	12 521,1	-3.44%
на 31.12.2013	37 536,0	-2.90%	27 901,4	6.75%	9 634,6	-23.05%
на 31.12.2014	38 792,2	3.35%	30 809,1	10.42%	7 983,1	-17.14%
на 31.12.2015	43 445,4	12.00%	34 427,0	11.74%	9 018,5	12.97%
на 31.12.2016	45 604,6	4.97%	36 048,3	4.71%	9 556,3	5.96%
31.12.2017	48 989,4	7.42%	38 490,1	6.77%	10 499,3	9.87%
а 31.12.2018	50 462,5	3.01%	39 706,6	3.16%	10 755,8	2.44%
31.12.2019	48 940,8	-3.02%	39 342,5	-0.92%	9 598,3	-10.76%
а 31.12.2020	53 720,8	9.77%	44 510,7	13.14%	9 210,1	-4.04%
на 31.12.2021	57 197,0	6.47%	47 654,7	7.06%	9 542,3	3.61%
а 31.12.2022	71 398,6	24.83%	63 590,9	33.44%	7 807,7	-18.18%
а 31.12.2023	101 704,7	42.45%	94 790,5	49.06%	6 914,2	-11.44%
а 30.11.2024	114 678,4	12.76%	109 566,3	15.59%	5 112,1	-26.06%

Джерело: сформовано авторами на основі [10].

Зв'язки вітчизняного кредитного ринку зі світовим, до нашого часу, носять асиметричний характер. Масштаби вітчизняного кредитного ринку незрівнянні з масштабами світового: операції вітчизняних банків на міжнародному кредитному ринку становили менше 0,3% від його загальних оборотів. Суттєвий вплив на світовий кредитний ринок має зовнішній державний та гарантований державою борг України (табл. 3).

З 2020 р. по 30.11. 2024 р. сукупний борг зростає з початком військових подій в Україні сукупний борг в 2022 р. зріс на 24,83%, в 2023. На 42,45%, в 2024 р. на 12,76 %. За цей період спостерігається зростання державного боргу відповідно на 33,44,49,06,15,59 відсоткових пункти. В той же час за цей період має місце скорочення гарантованого боргу відповідно на 18,18,11,44,26,06 відсоткових пунктів

Скорочення зовнішнього боргу України щодо світового кредитного ринку здатне суттєво вплинути на кон'юнктуру вітчизняного ринку. У той же час коливання кон'юнктури вітчизняного кредитного ринку (за винятком військових подій) можуть вплинути на стан світового кредитного ринку.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз дає підстави для таких висновків:

1. Характерною особливістю розвитку вітчизняного кредитного ринку в останні роки є поступове зближення його сегментів (ринку кредитів населенню, ринку кредитів підприємствам та ринку міжбанківських кредитів). Це проявляється у зближенні рівня ставок за операціями на різних сегментах ринку та загальної тенденції до зростання частки довгострокових кредитів.

2. Вітчизняні банки поступово нарощують обсяг активних та пасивних операцій на світовому кредитному ринку. Угоди з нерезидентами характеризуються специфічними особливостями, найважливішими є переважання довгострокових валютних операцій (на всіх сегментах ринку, крім сегмента операцій з фізичними особами).

3. Зростаюча залежність вітчизняних банків від зовнішніх джерел фінансування є серйозним джерелом ризику ліквідності. Однак, завдяки переважанню довгострокових кредитів у загальних обсягах коштів, залучених на зовнішньому ринку, цей ризик обмежений.

Література:

1. Трансформація структури державного боргу України в умовах війни: ризики та шляхи їх зниження. / <https://niss.gov.ua/doslidzheniya/ekonomika/transformatsiya-struktury-derzhborhu-ukrayiny-v-umovakh-viyny-ryzyky-ta>
2. Тищенко В.В. Оцінка платіжного балансу України. / http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/55_2021/12.pdf
3. Статистика фінансового сектору / <https://www.google.com/search?q>
4. Борисюк О.В. Фінансовий ринок України: тенденції розвитку в умовах глобальних викликів. / https://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/7_2017/47.pdf/
5. Руда А.П., Осатюк А.С. Фінансовий ринок та його роль в економіці України / <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/40756/17971.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
6. Облікова ставка Національного банку / <https://bank.gov.ua/ua/monetary/archive-rish>
7. Чайковський Я. Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України / <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/pdf>

8. Валовий внутрішній продукт (ВВП) в Україні / <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/>
9. Волощук І. Шляхи формування конкурентоспроможності банківської системи України // Вісник НБУ. 2001. № 6. С. 19—21.
10. Зовнішній державний борг України <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/foreign/>
11. Річний звіт НБУ за 2023 р. https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2023.pdf
12. Звіт про фінансову стабільність <https://bank.gov.ua/ua/news/all/banki-zberigayut-operatsiynu-stiykist-ta-nadayut-dedali-bilshe-resursiv-ekonomitsi-dlya-podolannya-naslidkiv-viyni--zvit-pro-finansovu-stabilnist>
13. Глущенко С.В. Гроші, кредит, кредитний ринок / <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/edc1ddd5-be72-45f7-a251-a145b28c83a9/content>
14. Онищенко Л.Г. Сучасний стан та проблеми ліквідності банківської системи України. / <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2213#:~:text>

References:

1. NISS (2024), "Transformation of the structure of the state debt of Ukraine in wartime: risks and ways to reduce them", available at: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/transformatsiya-struktury-derzhborhu-ukrayiny-v-umovakh-viyny-ryzyky-ta> (Accessed 25 Jan 2025).
2. Tyschenko, V.V. (2021), "Estimation of balance of payments of Ukraine", available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/55_2021/12.pdf (Accessed 25 Jan 2025).
3. google (2025), "Financial sector statistics", available at: <https://www.google.com/search?q> (Accessed 25 Jan 2025).
4. Borysiuk, O.V. (2017), "Financial market of Ukraine: tendencies of development in conditions of global challenges", available at: https://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/7_2017/47.pdf (Accessed 25 Jan 2025).
5. Ruda, L.P. and Osatiuk, A.S. (2023), "Financial market and its role in the economy of Ukraine", available at: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/40756/17971.pdf?sequence=3&isAllowed=y> (Accessed 25 Jan 2025).
6. National Bank of Ukraine (2025), "NBU Key Policy Rate", available at: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/archive-rish> (Accessed 25 Jan 2025).
7. Chajkovs'kyj, Ya. (2019), "Problems and prospects for the development of the banking system of Ukraine", available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/pdf> (Accessed 25 Jan 2025).

8. Minfin Media (2025), "Gross domestic product (GDP) in Ukraine", available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/> (Accessed 25 Jan 2025).

9. Voloschuk, I. (2001), "Ways to form the competitiveness of the banking system of Ukraine", Visnyk NBU, vol. 6, pp. 19-21.

10. Minfin Media (2025), "External state debt of Ukraine", available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/foreign/> (Accessed 25 Jan 2025).

11. National Bank of Ukraine (2024), "Annual report 2023", available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2023.pdf (Accessed 25 Jan 2025).

12. National Bank of Ukraine (2025), "Financial Stability Report", available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/banki-zberigayut-operatsiynu-stiykist-ta-nadayut-dedali-bilshe-resursiv-ekonomitsi-dlya-podolannya-naslidkiv-viyni--zvit-pro-finansovu-stabilnist> (Accessed 25 Jan 2025).

13. Hluschenko, S.V. (2015), "Money, credit, credit market", available at: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/edc1ddd5-be72-45f7-a251-a145b28c83a9/content> (Accessed 25 Jan 2025).

14. Onyschenko, L.H (2013), "The current state and problems of liquidity of the banking system of Ukraine", available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2213#:~:text> (Accessed 25 Jan 2025).

Стаття надійшла до редакції 12.02.2025 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663